

TRIBUNA

REVISTA POLITICA ȘI CULTURALA

APARE SAPTAMANAL SUBT INGRIJIREA UNUI COMITET

CUPRINSUL :

- C. Bucșan Ultimul argument.
Eugeniu Revent . . . Impărate, Impărate! (poezie).
Cuvinte Regale.
Oct. C. Tăslăuanu . . . Trei luni pe câmpul de războiu.
* * Un Cimitir (Răvaș de peste munte).
V. C. O. Un nou izvor de putere pentru Ungaria.

CRONICĂ:

Politică: Ardealul fără Ardeleni. Cei din urmă. Contele Tisza în București. Impotriva războiului. O rugăciune nouă. V. M. I. O.

Din mișcarea culturală: Alegerile dela Academie. Premiile Academiei.

BUCUREȘTI

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA „LIBRĂRIA STĂNCIULESCU”
Bulevardul Elisabeta No. 5

PREȚUL 20 BANI

COLABORATORI:

Zaharia Bârsan, Sever Bocu, Dr. C. Bucşan, D. N. Ciotori,
Iuliu Enescu, Aurel Esca, I. Al-George, Ion Moţa, Em. Panaitescu,
Gh. Popp, Virgil Al. Popescu, N. I. Rusu, Iosif Schiopul, Dr.
O. Ghibu, Gh. Stoica, I. U. Soricu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ABONAMENTUL:

1 an — 10 lei

|

6 luni — 5 lei

„TRIBUNA“

REVISTA POLITICA ȘI CULTURALA SAPTAMÂNALA

ULTIMUL ARGUMENT

Amicul meu este un tânăr foarte cum se cade. Studiile și le-a terminat în Germania, unde, după doi ani de muncă încordată, și-a luat doctoratul în științele economico-politice. A petrecut, pe urmă, o iarnă întreagă la Paris, și de aici s'a înapoiat acasă prin nordul Italiei. La București trăiește o viață retrasă, o splendidă izolare de om serios, cu toate că e nepot de ministru, ori — poate — tocmai de aceea.

Cunoscând lume multă și variată, vederile politice ale amicului meu sunt limpezi și obiective. Dânsul se mărturișește filo-francez, are însă o adâncă admirație pentru cultura și disciplina germană, iar pe Ruși, cari sunt brutali și lacomi, nu-i poate suferi. În politica țării e partizanul așteptării, și împotriva oricărei manifestații publice. Despre d-nul Nicolae Filipescu spune, că face demagogie, de dragul puterii. Negreșit, că vom intra în acțiune alături de Franța, pentru înfăptuirea idealului național, dar numai atunci, când vom fi gata cu de toate și siguri de biruință. Intâi, ne lipseau munițiile și medicamentele; mai târziu nu puteam începe războiul fără Italia; pe urmă, trebuia să așteptăm sfârșitul tratativelor diplomatice. Și tot astfel, pe fiecare săptămână un nou argument, ponderos și convingător.

Alaltăieri l-am căutat iar pe amicul meu, să-l întreb,

dacă mai știe ceva. De astădată eram îngrijorat și trist. Mă apăsă liniștea grozavă, care se plimba, senină, pe calea Victoriei. Mi se părea, că aici nu se mai gândește nimeni la războiu, oricâte idealuri naționale s'ar realiza prin el. O nouă amânare?—Amicul mă privi lung și-mi aruncă, luându-și acre de triumfător, acest ultim argument, cuprins în formă de întrebare:

— Dar, bine, ce motive ai tu pentru o intrare imediată în acțiune; de ce vrei să ne grăbim ?...

O clipă n'am știut ce să admir mai mult: ușurința cu care mi-a fost azvârlit acest cuvânt, sau sufletul rece, de ghiață, din care a pornit. Ca sub o fulgerare, mi-a apărut în minte toată povestea dureroasă pe care o trăiește de o mie de ani neamul nostru de dincolo de munți. Nu cunosc o suferință mai lungă, mai tăcută, mai răbdătoare, mai eroică, în toată istoria neamurilor.

Acești frați buni și nenorociți cred, că acum trebuie neapărat trebuie să se încheie șirul suferințelor lor. Ei nu pot fi cumiți ca noi, și nu știu de calculele noastre; ei ne așteaptă. De zece luni, toate zilele lor se scurg într'o așteptare continuă, și fiecare clipă care trece înseamnă o nouă decepție, tot mai amară. Cetiți cântecele lor simple, nespuse de duioase și clare ca apa râulețului de munte și veți înțelege cât de stăruitoare și de jalnică e chemarea lor. Din Carpați până la Tisa aceeași rugăciune se înalță, smerită, către Dumnezeu Atot-puternic, să lumineze mintea și să dea tărie brațelor celor cari vor veni să aducă mântuirea

Și mântuitorii nu mai vin, fiindcă n'au nici un motiv să se grăbească. Ei așteaptă și cumpănesc în liniște.

Și în vremea asta rândurile noastre se răresc mereu; în curând se vor duce cu toții. Trupurile tinerilor și bătrânilor de dincolo vor acoperi toate câmpiile Galiției. Sângele lor nevinovat se va scurge fără rost, dar vor muri fe-

riciți, cu credința că visul lor moștenit din sfrămoși se va împlini. Văile Ardealului se vor umplea de plânsul înăbușit al orfanilor, care nu va înceta niciodată. Și de-o fi să ne mai întoarcem cândva pe-acolo, noi, pribegii, va trebui să ne strecurăm încet, ca să nu trezim jalea adânc împietrită, și să plecăm ochii, ca să nu mai vedem umbrele, cari se vor desface din mormintele fără nume, să ne mustre....

Atunci poate că veți avea o clipă de reculegere și voi, cari astăzi vă pierdeți în calcule reci, și va tremura și sub pleoapele voastre o lacrimă. Iar cei rămași pe-acolo, nevoiașii cari iartă, vor zice atunci că și voi aveți inimi.

C. Bucșan.

BCU **IMPĂRATE, IMPĂRATE!** Cluj

*Un picior îl ai în groapă,
Iar cu altu'noși în sânge;
Toată mpărăția plânge
Pentru negrele-ți păcate,
Impărate, Impărate!*

*La mormântul tău veni-va
Să te blasteme poporul;
Tu i-ai fost omorătorul!
N'ai avea de groapă parte
Impărate, Impărate!*

*Din Ardeal, grădina noastră,
Ai făcut un cimitir;
Pentru cine n'ai fost sbir?
Măinele îți sunt pătate,
Impărate, Impărate!*

*Stârvul tău departe ducă-l,
Pradă corbilor să-l dea;
Iar împărăția ta
Prăbușiască-se în noapte,
Impărate, Impărate!*

Eugeniu Revent.

CUVINTE REGALE

(O parte din discursul M. Sale Regelui Ferdinand, rostit în ședința solemnă a Academiei Române):

În aceste zile de grele griji și uriașă răspundere mi-a fost o adâncă mângâiere sufletească, când am aflat că sesiunea anuală de ăstimp a fost inaugurată prin proclamarea mea ca protector și președinte de onoare, și încă prin o rezoluțiune cu totul gingașă, aceea de a primi pe regina, prea iubită mea soție, între membrii de onoare. Mândră de această nouă demnitate, ea asistă azi pentru prima oară de drept la ședința acestui învățat corp, și prin mine ea vă aduce vouă nouilor ei colegi, adânc simțita sa recunoștință.

Una din cele mai înalte podoabe ale unei femei este netăgăduit cultul frumosului, el înalță sufletul și purifică mintea și blagoslovită este ființa care a primit dela natură darul de a tălmăci altora concepția frumosului prin pensulă sau prin pană.

Poeta pe tronul țarei, pe care cu fală Academia o numără între membrii ei de onoare, regina Carmen Sylva, a călăuzit pe nepoată cu dragostea unei mame pe potecile înflorite ale gândului poetic și ale frumosului, și ea a îndemnat-o să dea la lumină ceace de mult luase formă în sufletul și în mintea soției mele.

Ultimul imbold însă pentru a picta și cu pană, i-a dat-o dragostea ce-i umple inima pentru frumusețea scumpei noastre țări. Ea a înțeles farmecul iernei când giulgiul tainic al zăpezii acoperă munții și șesurile noastre; ea s'a înveselit cu natura întregă când primăvara îmbracă câmpiile noastre cu haina lor cea înflorită de mireasă. Apusul soarelui al scriilor de vară, când scaldă holdele cu razele lui aurite, face să vibreze și în inima ei acorduri calde. Pacea toamnei, când Cel de sus revarsă purpura pe frunzele codrului, îi vorbește de dor împlinit și de liniște sufle-

tească. Mai sunt și cântecele noastre populare, este sufletul plin și sănătos și plin de viață ce-l găsim în poesia și filosofia poporului nostru ce a împins-o a înlocui pensula cu pana; și de aceea am salutat cu atâta plăcere numirea regiunii ca membru onorar al academiei.

În anul 1890 când am fost primit în sinul Academiei, bătrânul Cogălniceanu, atunci președintele ei, mi-a adresat următoarele cuvinte: „Noi bătrânii ne ducem; dar salutăm pe junele principe ale cărui forțe ne vor întineri în restul zilelor noastre și vor îmbărbăta la muncă pe cei care rămân în urma noastră“. Eu unul nu am uitat cuvintele acestui mare om de ștat și de litere, și dacă interesul viu și necurmat ce-l port și voi purta mereu acestui institut de înaltă cultură, poate contribui a vă îndemna la o activitate neconținută și o muncă încordată, aș saluta cu mare mulțumire, dacă tinerele elemente, cari închină forțele lor studiului științific, ar deveni demni urmași ai generațiilor cari au pus temelie Academiei și cari au clădit-o până a ajuns locașul frumos sub al cărui acoperiș se întrunesc bărbații de știință din toate colțurile unde răsună frumoasa și mult duioasa limbă română.

Să lucrăm deci neconținut cu gând curat pentru dezvoltarea tot mai largă a culturii neamului; să nu cruțăm nici timp nici muncă pentru a cunoaște cât mai amănunțit istoria lui—călăuză neprețuită pentru a ne cunoaște pe noi înșine,—să cultivăm, să păstrăm cu sfințenie și gelozie limba noastră, să ne îndeletnicim a-i da în scrierile noastre și în vorbire chipul cel mai curat; să ne ferim de străinisme pentru cari vom găsi în bogala comoară a limbii vorbe românești; lucrând astfel nu numai că facem operă culturală, ci împlinim și un act de patriotism. Academia are frumoasa menire de a da pilda cea bună în această privință.

TREI LUNI PE CÂNPUL DE RAZBOIU¹⁾

Retragerea

2 Septembrie.

Noaptea am primit ordinul de plecare. În cea mai mare tăcere, am ieșit din tranșee și am pornit spre Halici. Aproape de Halici, a trebuit iar să adăstăm mult, fiindcă o coloană de tren fugea de frica rușilor. Ofițerul comandant, fără să aștepte nici un ordin, s'a retras de teamă să nu fie surprins de Cazaci, deși aceștia nu-i aveau grija. Atunci am văzut primul tren pancerat ce se ducea spre Ștanislau. Semănă cu un balaur de oțel, cu solzi mari, ce suflă jăratec pe nări și se furișă, șerpuind, să apere orașul amenințat de Feți Frumoșii Țarului.

Am trecut prin Halici, care iarăș gemea de trupe în cea mai mare desordine. Pe deasupra noastră sbură un aeroplan de al nostru, care s'a coborât mai departe. După cum am auzit pe urmă, în el era un general rus cu adjutantul lui, urmărind retragerea trupelor noastre. Când am ieșit din Halici, am văzut un cerșetor cu medalii austriace pe piept și cu o mutră de Dostoiewski. Avea o frunte lată și o privire ageră, încât numai orbii nu vedeau că-i spion. I-am atras atențiunea maiorului asupra lui, s'a uitat la el și mi-a răspuns că n'avem *dovezi* împotriva lui. L'am lăsat în știrea domnului, trăgându-mi seama: „Și dacă-i spion, ce-mi pasă mie? Doar n'am venit în Galiția să o mântui eu“.

În curând am părăsit șoseaua ce duce la Zalukiew și am luat-o, prin păduri, de-alungul râului Lomnica, pe care l-am trecut, aproape de Podhorki, unde am poposit. Am făcut un marș de 12 ore fără întreruperi, iar râul l-am trecut cei mai mulți soldați, udându-se până la genunchi.

La orele 2 jumătate p. m., am făcut lagăr în Bania, lângă Kalus. Aici ne-am întâlnit cu cele două companii

1) Din volumul cu acelaș titlu, care va apare peste câteva zile. D-l Tăslăuanu, autorul acestei deosebit de interesante lucrări, a luptat trei luni, pe frontul din Galiția, ca ofițer în armata Austro-Ungară, și, deci, impresiile d-sale sunt de cea mai mare actualitate. (Nota Red.).

pierdute și pentru prima oară cu întreg regimentul și cu întreaga brigadă. Până scara am aranjat companiile, fiindcă se prezentaseră mulți pierduți la fuga din Meducha și ascultam exploziile din Halici. Se spune că ai noștri, neputând transporta toate alimentele din depozite, le-au aruncat în aer. Numai prețul făinei, astfel nimicite, se urcă la peste o jumătate milion de coroane. Calea ferată și minunatul pod peste Nistru la Halici, de asemenea au fost distruse. Pentru prima oară ne înspăimântau furiile de distrugere ale războiului. Numai cu prețul celor nimicite în această zi, câte opere de cultură nu s'ar fi putut face! Ce cheltuială și ce trudă omenească se va cere, ca să se repare și să se agonisească cele distruse cu câteva kgr. de ecrasilă. Barbaria războiului ne-a pus pe gânduri.

Întreaga ofițerime eră desgustată și vorbea în termeni aspri despre înfrângerile suferite. Greșala cea mai mare a fost desprețuirea dușmanului și atacarea lui după normele regulamentului de instrucție. Fiecare batalion, cum sosea în Galiția eră aruncat în foc, soldații atacau după cum învățaseră la exerciții și la manevre, desfășurându-se în linie de trăgători, înaintând toți deodată. Rușii îngropați, de obicei la marginea pădurilor, îi lăseau să se apropie până la 3—400 de pași. Ai noștri treceau la atac cu baioneta, strigând: Hurah! și alergând buluc spre pozițiile dușmane. Rușii îi primeau cu mitralierele și cu un foc înțepit, nimicindu-i în câteva secunde. Cei ce scăpau se risipeau în toate părțile și pribegeau de capul lor prin Galiția, fără să aparțină vreunei trupe. Cam asta a fost soarta celor mai multe regimente și batalioane de linia întâi ale armatei austro-ungare.

Când discutam mai înverșunat, apare un stat-major. Ne-am uitat toți la el cu cel mai adânc dispreț, întorcându-i spatele. Au trecut vre-o doi generali și câțiva ofițeri de stat-major, îngâmfați și mândri, de credeai că se întorc nu știu dela ce izbândă. Până și soldații se chiorau la ei cu neîncredere. „Aștia ne vor pune capul“,—zicea unul mai îndrăzneț, arătând călăreții ce scăpătau după niște case.

Soldații stăteau grămadă foarte abătuți și obosiți. Se gândeau acasă, la Ardeal, de care ne depărtam tot mai

mult. Fără să vreau mi-am adus aminte de planurile mele, de nădejtile de a nu muri tocmai degeaba, ca niște robi ai datoriei—și am început să râd. Planurile mi se păreau acum așa de ridicule și noi așa de neputincioși. Mi-am luat adio dela ele.

Pe inserat broaștele dintr'un lac vecin își băteau joc de noi. Făceau: „hu-hu-hu!“ și „Bre-che-che“. Ne hui-duiau și râdeau în cor de isprăvile noastre...

Oct. C. Tăslăuanu.

UN CIMITIR...

— Răvaș de peste munte —

Dragă prietene,

Tu știi socoti. Socotește dară: dela începutul războiului în aceste 10 luni și jumătate am avut trei recrutări generale cari ni-au dus tot ce am avut mai bun. Ni-au dus ficiorii și voinicii până la 36 de ani, ni-i duce acum pe cei până la 42 de ani, ni-a recrutat acum bătrânii până la 50 și copiii dela 18 ani, și poate mâine ni-i duce și pe aceștia să moară cu durerea în suflet că au avut credință în mântuire și credința i-a înșelat; că au avut credință în voi cei de dincolo și voi i-ați înșelat...

E aspră vorba, nu-i așa? Dar este adevărată. Este vorba care se deslipește acum de pe buzele noastre ale tuturor: „Ni-au mințit numai că vreau să ne desrobiască. Lor nu le trebuie nici Ardeal, nici Ardeleni. Ei fac politică și diplomație înaltă și nu se gândesc că dincoace fiecare zi ne ia câteva mii de vieți“.

Să ne fii văzut, dragă prietene, în zilele când se aștepta războiul cu Italia și apoi în cele dintâi zile după declararea războiului. Am fi jurat cu toții că a sunat și ciasul nostru. Acum, azi, mâine, cel mult până la sfârșitul săptămânii trebuie să porniască și dorobanții noștri, căci doară Italia a pornit și nouă ne era teamă (și vouă de dincolo, cum ni se spunea, deasemenea) că vor porni dorobanții, iar bersaglierii au să-i lase să plece singuri. Așteptam cu ușile bisericilor deschise, cu clopotele orânduite să

fie tras la cel dintâi semnal; aşteptam la poalele munţilor, pe alocuri în munţi chiar; aşteptam cu teamă, cu groază, cu dor nespus... ciasul mare care—noi o ştiam, o simţiam cu toţii—începuse să sune. Şi noi simţiam cum se pierde fără ca şi alţii să auză sau să vrea să audă sunetul lui.

O singură întrebare ne puneam cu toţii, o întrebare mută, disperată: „De ce mai întârzie? De ce nu pornesc ca să-i mai scape pe cei cari slau să plece?“.

O singură întrebare ne punem şi acum: Italia a intrat, noi ne trimitem şi cele din urmă rezerve, şara este goală de armată,—ce mai aşteptăm? Sau, poate, România nu vrea Ardealul? Sau, poate, cum a fost minciună vorba pusă în circulaţie la începutul războiului că „Ardelenii nu vor anexarea lor la România“, cum a fost minciună această vorbă să fie adevăr chiar contrarul: „României nu-i trebuie Ardealul?“.

Noi nu mai judecăm, nu mai facem politică înaltă, nu mai putem şineca seamă de motive şi consideraţii strategice. Noi suntem un popor care moare, care vede cu ochii cum moare, şi nu mai judecăm ci numai simţim cum murim. Noi suntem un popor aproape la disperare, un popor care începe să-şi piarză şi credinţa în neam, cel mai mare bun ce i-a mai rămas în aceste vremi grele. Noi nu mai facem politică şi diplomaţie înaltă, noi vedem şi suferim.

Vedem cum se duc bătrânii noştri până la 50 de ani, toţi, aproape toţi fără excepţie; vedem pe ceice se întorc de pe câmpurile de război istoviţi de puteri, bolnavi, cu răni îngrozitoare; vedem numele celor cari nu se mai întorc, ci dorm în pământ strein—şi să nu disperăm?

Să mai aşteptăm? Dar până când să mai aşteptăm? Până la toamnă, sau până la primăvară?

Aşteptăm, căci n'avem ce să facem. Aşteptăm însă nu-mai sfârşitul războiului şi nu venirea voastră târzie. Aşteptăm pacea ca să ne putem plânge morţii, şi pe cei ce zac în pământ, şi pe ceice trăiesc încă dar pentru noi au murit.

La toamnă, la primăvară ce să mai căutaşi pe la noi?

*Să ne ajutați să plângem? Sau cu copitele cailor să des-
săpați mormițele celor morți? Sau cu bubuitul tunurilor
să turburați somnul celor cari au crezut în voi? La toam-
nă, la primăvară ce să mai căutați la noi?*

*Țara noastră va fi un cimitir și în cimitir să între nu-
mai ceice cred.*

Ne vom mai vedea vreodată în acest cimitir?

Al tău cu drag C...

UN NOU IZVOR DE PUTERE PENTRU UNGARIA

La câteva zile după izbucnirea războiului s'a putut deja observa, că viața economică a Ungariei are temelii subrede și e diriguată de factori, pe care îi zăpăcește orice eveniment neașteptat.

Capitalale de rulație, cari în cea mai mare parte sunt streine, n'au nimic din înfrigurările țării și fără nici o durere sau refugiat în lăzile tintuite, lăsând țara în o situație nenorocită.

În această atmosferă a început apoi să-și facă apariția mai întâiu timid și apoi tot mai nerușinat capitalul *speculanților* fără scrupule și fără nici un moral. Și era fatal ca aceste hiene să se arunce pe ce era mai bogat, pe produsele agriculturii și ale industriei agricole.

În câteva săptămâni toate cerealele, toate vitele din negoț, toate materiile prime au ajuns ca prin minune în mâinile acestei speculații.

Gările de export ale Ungariei au fost baricadate de vagoane pline cu cereale, vite, și materii prime, pe care speculanții le trimeteau capitalului strein conștient de situația creiată.

În vreme ce piețele și chiar casele particulare germane sub povara speculei desfășurate și anormale, ce-și găsia expresie în alergări și în prețuri exorbitant de felurite—țara să golea zi cu zi de tot ce servește alimentării și rezistenței cetățenilor. Și abia după 3 luni de războiu, în Ungaria *agricolă* populația s'a pomenit în plină lipsă de cereale și de vite.

Reclamațiile și alergările populației după materiile alimentare de prima necesitate s'au făcut tot mai nervoase până ce, în sfârșit guvernul țării a încercat să ia măsuri de asanare.

S'a pornit seria de anchete, de consfătuiri și s'a îngrămădit puzderie de date asupra situației. Și pentru ca întreaga acțiune să fie conformă cu ce se petrecea pe câmpurile de războiu, și în această acțiune s'a luat ca bază de operație—mostra *germană*.

S'a dat drumul puvoilului de ordonanțe, s'au distribuit vagoane de tipărituri cu rubrice ideale, s'au făcut conșcrieri, s'au calculat cantitățile necesare consumului individual, s'a alcătuit tablouri și s'a împărțit formulare de carnete....

În timpul ăsta însă populația rămânea pe zi ce trecea cu mai puține rezerve alimentare. Și lipsurile să declarau tot mai amenințător.

Prin luna Ianuarie 1915, aceste lipsuri amenințau deja cu foamele. Atunci guvernul a sfătuit mult și se vede, foarte temeinic, încât drept urmare a fost că a îngăduit prea grațios, ca fiecare județ să se îngrijească de alimentarea populației cum poate și de unde poate. Prefeturile maxime fixate, să înțelege, le-au menținut în întregime—pe hârtie. De fapt fiecăruia îi s'a spus să cumpere și să vândă cum poate.

Aici începe apoi zăpăceala generală și alergările fără cap.

Autoritățile locale au început să ia măsurile ultimei rații. Toți solgăbirăii (subprefecții) și notarii s'au aruncat asupra celor ce mai aveau câteva grăunțe prin hambare, le-au rechiziționat ca să le împartă la muritorii de foame.

Se înțelege că aceste rechiziționări se făceau în numele umanității și cu asigurarea că sunt măsuri pentru ajutarea momentană—până când se vor lua măsurile generale și se vor face rechiziționările ori procurările în mare.

E lesne de înțeles că toți negustorii, toți marii proprietari au avut în felul acesta timpul necesar să-și valorizeze produsele prin speculanții exportatori în condiții foarte favorabile.

Massele populației îndurau foame și speculanții și proprietarii trimeteau Austriei și Germaniei ultimele vagoane pe urma cărora încasau sume nemaipomenite.

Măsurile de urgență și provizorii au rămas cu provizoratul luni de zile și azi orice sforțări sunt zădărnicate de golătatea magaziiilor.

În acest timp s'au pornit buni și răi din Ardeal, care fie că aveau dragostea ajutorării fraților, fie că erau porniți la drum de pofta câștigurilor nemaiauzite au alergat în România să cumpere cereale—pentru populația românească bântuită mai ales de nenorocirea creiată de zăpăceala guvernanților. Cum însă în România mai bine se cunosc relațiile economice din Prusia și din Franța decât acele din ținuturile Austro-Ungariei, locuite de români, a fost fatal să nu se poată face selecțiunile necesare și să nu se poată îndruma pe căile posibilității de alimentare, în schimbul banilor,—a populației românești.

Prețurile ce să puteau oferi din Ardeal pe de o parte în temeiul reduselor izvoare de câștig ale populației noastre, pe de altă parte în urma fixării prețurilor maximele, au creiat o situație imposibilă.

În toată țara românească nu s'a găsit un singur mare proprietar care să dea din sutele și miile de vagoane de porumb, ce le-a scos în vânzare măcar câte 50—100 vagoane cu astfel de prețuri, care să fie în conglasuire cu puțința de plată a românilor ardeleni și în cadrele prețurilor maximele fixate de guvernul unguresc!

Aici să scrie și să vorbește contra nemților, dar grâul și porumbul românesc e trimis pe dinaintea porților românilor din Ardeal—în Germania, pentru că nemții plătesc mai mult!

Când în sfârșit, Băncile populare au simțit îndatoririle de frate, dând porumb tot dela țărani nevoiași ai Țării Românești, țăranilor nenorociți din Ardeal—s'a dat de altă belea. *Lipsa de vagoane.* Marii proprietari care exportă Germaniei primesc zilnic 150 vagoane, iar Băncilor populare care în mare parte ar da porumb nenorociților frați de acasă—au promisii de câte 10 vagoane la zi!

Se înțelege că în astfel de situație n'a fost greu să-și

găsiască loc apucături nevrednice, conruperi și falșuri de tot felul, săvârșite în jurul exportului și de cetățeni ai României și de unii dintre ardeleni.

Asupra acestor fapte dureroase se poate discuta, se înțelege *nu* cu competența și inteligența d-lui inginer Florea Bogdan—dar rămâne fixat că situația economică din Ungaria n'a putut și nu este ameliorată măcar în parte, nici pentru românii care au la granițele ce încă sunt frați bogafi.

Greul cel mare în fine totuși să apropie de sfârșit. Recolta nouă de grâu e și în Ungaria în prag.

Oricare ar fi măsurile excepționale, prin care guvernul unguresc va pune mâna pe producția de grâu a populației—foametea va fi pentru moment înlăturată, iar Ungaria întreagă va câștiga noi bogății cu care își va întări situația în războiul ce privește neamul nostru atât de aproape.

După o statistică de evaluare, Ungaria prin roada anului acesta va câștiga : prin cereale 1.6 miliarde prin păstăioase, zarzavaturi și plante furagere 1.2 miliarde și prin roada fânețurilor și a nutrețurilor artificiale 1.5 miliarde, în total dar 4.3 miliarde coroane !

Când ne reamintim greutatea și eforturile ce s'au făcut pentru cele două împrumuturi de război, care abia au dat, mai mult pe hârtie, suma de circa 2 miliarde—*nu putem înțelege cu mintea noastră, de ce trebuie să cîns-tească România, care dorește înfăptuirea idealului național, miliarde statului ungar prin AMÂNAREA INTRĂRII ÎN ACȚIUNE !?*...

Ungaria care se zbate azi în spasmurile foamei și care *măine* seceră—oferă un nou argument pentru imediata intrare în acțiune a României.

Părinții și frații noștri care sunt târați zilnic la munci grele și pe câmpiile Galiției—poate că nu oferă argumente diplomatice suficiente...

Pe aceștia îi plângem noi, până când *aici* toți arendașii streinii și proprietarii, urmași ai fanarioșilor, își fac aface-riile și-și vor strânge grânele.

CRONICI

Politică.

Ardealul fără Ardeleni. Tot ce s'a scris și vorbit despre intențiile dușmănoase ale guvernului unguresc în ce privește pe Români de dincolo primește o nouă confirmare incontestabilă. Se știe că regimentele românești au fost trimise în rândul întâi în foc; se știe că aceleași regimente, fără a li se da măcar timpul de-a se reculege, au fost trimise la 3—4 atacuri, unul după cellalt; se știe că la recrutările nouă autoritățile militare aveau ordin (și l-au și executat) de-a proceda față de Români cu cea mai mare severitate; se știa, în sfârșit, că dintre Români recrutați unul măcar n'a fost detașat la vre-un serviciu auxiliar.

Acum autoritățile au început să procedeze și față de populația civilă rămasă acasă—la fel. Zilele trecute au avut loc recrutările celor de 18 și 43—50. de ani. Un procent doară dacă a scăpat. O mică parte dintre cei recrutați au fost chemați imediat la instrucția militară, cei mai mulți însă așteaptă să fie chemați.

În zeci de comune, însă, la 3 zile după recrutări au sosit în comune jandarmi și i-au adunat pe toți schiopii și ciungii și nevoiașii cari aveau vârsta aceasta și i-au mutat în altă comună departe în interiorul țării.

Și aceasta numai în comune românești! Conte *Tisza* într'adevăr vrea să ne dea Ardealul fără Ardeleni.

Cei din urmă. Recrutările tinerilor de 18 și bătrânilor de 43 până la 50 de ani s'au făcut în Ungaria cu cea mai mare severitate în ce privește Români. Pretutindeni au fost recrutați până și bolnavii și au scăpat numai cei ciungi și ologi.

Peste 100,000 de soldați români vor spori astfel armatele austro-ungare și ca mâine vor muri pentru ideale străine, când ar fi putut spori armatele române.

Sărman popor românesc de peste munți!

Contele Tisza în București? De peste munți primim dela mai mulți prieteni aceiaș întrebare: Este adevărat că ministrul-președinte contele *Tisza* a fost în București și ce a căutat acolo?

Fără multe umblete am putut să constatăm că, firește, s'vonul care circulă în Ardeal este lipsit de orice temei. Contele *Tisza* n'a fost până azi în București și, cu siguranță, nici n'are să vie—de bună voie. Acum când sunt duși dela vetrele lor și bătrânii până la 50 de ani, s'vonurile despre călătoria contelui *Tisza* la București pentru a se înțelege cu guvernul românesc sunt numai o nouă minciună brodată după modelul vechei minciuni despre armatele române cari au intrat în Basarabiu.

Este, poate, cea din urmă minciună prin care se mai încearcă zăpăcirea Românilor de-acasă.

Impotriva războiului. Afișe uriașe, cu litere mari încadrate în culorile noastre naționale, îi chemau Dumineca trecută pe cetățenii Capitalei să protesteze împotriva războiului și a celor cari îl vor. Demonstrațiile anunțate prin aceste afișe au fost, însă, oprite de către prefectura Capitalei nu fiindcă erau anti-războinice, ci fiindcă demonstrațiile erau puse la cale de *străini*, iar afișele plătite din banii străinilor.

Oricât de mare este libertatea politică în țara românească—pentru cetățenii ei, de această libertate nu se poate îngădui să abuzeze toți străinii veniți în țară numai și numai ca să facă propagandă politică și să caute a corupe cetățenii și opinia publică cu orice mijloace

Dupăce n'au reușit să corupă această opinie prin ziarele lor „Seara“, „Ziua“ și „Moldova“ susținute cu mari jertfe (fiindcă nimeni nu mai vrea să le citească), încearcă acum să provoace desordine cumpărând cu bani elementele cele mai dubioase pentru cari o eventuală arestare de câteva zile este o binefacere, scutindu-i de grija unui adăpost.

Aceste încercări dovedesc, însă, nu numai organizația bună a tuturor străinilor cari vin în țară, ci dovedesc și slăbiciunea celor cari i-au trimis. Și, înainte de toate, dovedesc necesitatea fatală ca față de ei să se procedeze în sfârșit cu toată rigoarea legilor.

O rugăciune nouă. La inaugurarea monumentului lui Garibaldi dela Quarto, poetul D'Annunzio a cuprins în 9 puncte, de o frumuseță și claritate biblică, crezul celor chemați să se jertfească pentru gloria și mărirea patriei, și pentru liberarea fraților subjugăți. O nouă rugăciune, pentru vremuri nouă:

O, fericiți acei ce au mai mult, pentrucă mai mult vor putea da, și mai mult vor putea arde.

Fericiți cei ce au douăzeci de ani, un suflet curat, un corp cumpătat, o mamă inimoasă.

Fericiți acei ce, așteptând și încrezându-se, nu și-au risipit forța lor, ci și-au păstrat-o în disciplina războinicului!

Fericiți cei ce au disprețuit dragostele sterpe spre a fi nepătați pentru această dintâi și din urmă dragoste!

Fericiți cei ce, având în piept o ură înrădăcinată, și-o vor zmulge cu propriile lor mâini și apoi o vor dărui.

Fericiți cei ce, după ce au strigat ieri împotriva războiului, vor primi în tăcere necesitatea imperioasă și nu vor mai voi să fie cei de pe urmă, ci cei dintâi.

Fericiți tinerii cari sunt flămânzi și însetoși de glorie căci, vor fi săturați.

Fericiți cei miloși, căci vor avea de șters un sânge strălucit, și de alinat o durere glorioasă.

Fericiți cei curați cu inima, fericiți cei ce se vor întoarce cu victorii, căci vor vedea fața nouă a Romei, fruntea reîncununată a lui Dante, frumuseța triumfătoare a Italiei!

V. m. I. O. Pe placardele ce se purtau la Budapesta în fruntea demonstrațiilor cari huiduiau Italia și aclamau Germania și Turcia—între alte multe inscripții străluciau și misticele litere din fruntea acestor rânduri: *V. m. I. O.*

Acesse cuvinte sunt o simplă invocare a lui Dumnezeu, o invocare ticluită după nemțescul „Gott strafe England“ și însemnează: *Verd meg Isten Olaszországot*, „Doamne bate Italia..“

Este firesc ca acum când canonada generală este germană, când comisiile de recrutare sunt, în parte, alcătuite din ofițeri germani, când instrucția celor recruți se face, în parte, prin ofițeri germani,—Ungurii să împrumute și lozincile lor dela Germanii.

Doamne, bate-i pe Italiani.. căci noi nu-i putem bate! Este un glas de disperare și neputință.

Mișcarea culturală.

Alegerile dela Academie. Dacă Academia Română n-a ajuns încă să creieze nemuritori—cum se exprimă, în ironie, un confrate supărat—ea poate onora și răsplăti opera scriitorilor, alegându-i printre membri. Acesta fiind rostul înaltei noastre Instituții de cultură, credem, că Academia Română a dat dovadă, în anul acesta, de o justă apreciere a muncii și de o precisă distincțiune a talentului, ridicând printre membrii ei activi pe d-nii profesori universitari *S. Mehedinți* și *I. Nistor*, iar printre membrii corespondenți pe tânărul profesor de filosofie *P. P. Negulescu* și pe cunoscutul folclorist *Artur Gorovei*.

Noul secretar general al Academiei, pe un termen de 7 ani, a fost ales în persoana d-lui *Iacob Negruzzi*.

Premiile Academiei. Academia Română a distribuit, în anul acesta, următoarele premii:

Premiul „*Eliade Rădulescu*“ (5000 lei) d-lui *G. Galaction* pentru scrierea sa „*Biseriçuța din Răzoare*“, nuvele și schițe.

Premiul „*Năsturel*“ (4000 lei) d-lui *Mihail Codreanu* pentru scrierea sa „*Statui*“ (sonete).

Premiul „*Demostene Constantinide*“ (4000 lei) d-lui *Mihai Șerban* pentru scrierea sa „*Problemele noastre social-agrară*“.

Din premiul „*Adamache*“ lei 2000 d-lui *Const. Gane* pentru scrierea sa „*Amintirile unui fost holerici*“; d-lui *I. Dragoslav* lei 1500 pentru scrierea sa „*Povestea trăsnetului*“; lei 1500 d-lui *M. Lungianu* pentru scrierile sale „*Zilele senine*“ și „*Insăilări*“.

Premiul „*Năsturel*“ de 5000 lei d-lui *G. Pascu* pentru lucrarea sa „*Sufixele de formare a cuvintelor în limba românească*“.

Premiul „*Neuschotz*“ de 1000 lei învățătorului *Pantelimon Diaconescu* pentru scrierea sa „*Despre industriile casnice țărănești*“.

CASĂ FONDATĂ ÎN 1866

FURNIZORUL CURȚEI REGALE

EXPLOATĂRI PROPRII DE PĂDURI DE STEJAR ȘI BRAD

MARE DEPOZIT DE CHEREȘTEA ȘI FIERĂRIE

ȘI PRIMA FABRICA ROMÂNEASCĂ PENTRU
INDUSTRIA LEMNULUI

GHEORGHE BĂRBULESCU
(PLOEȘTI)

CENTRALA :
CALEA CÂMPINEI No. 64

FABRICA :
CALEA OILOR No. 114-118

FILIALA : VIA STELLA, VALEA-CĂLUĞĂREASCĂ

RAION SPECIAL PENTRU MOBILE ȘI TÂMLĂRIE ÎN ORICE STIL ȘI DE COMANDĂ
PARCHETE SPECIALE DE STEJAR

Gh. Ionescu & S. Rădulescu

Fost VASILE GHEORGHIU & C-nie

PLOEȘTI

MAGAZIN DE PIELĂRIE

FABRICA DE TĂBĂCĂRIE

ȘI EXPLOATARI DE PADURI

LEMNE DE FOC ȘI DE CONSTRUCȚIE

BIBLIOGRAFIE

<i>Iorga</i> , Istoria comerțului românesc I	Lei 3.50
„ O luptă literară vol. I	„ 3.—
„ Intrunirea Ligei culturale dela 15 Februarie 1915	„ 30
„ Partea lui Napoleon III în Unirea Principatelor	„ 50
„ Conspirații și scandaluri bisericesti	„ 25
„ Ce este un monument istoric	„ 25
<i>Baden-Powell</i> , Cercetașii	„ 3.—
<i>Scânteie</i> , Legea pentru avutul Străinilor	„ 1.—
<i>Dr. I. Mihalovici</i> , Plăgile prin arme de foc de război ale Cranului	„ 1.50
<i>F. Sion</i> , Despre Bancrute și Faliment	„ 1.50
<i>Maior V. A. Bacaloglu</i> , Sclipiri patriotice	„ 1.20
<i>G. T. M. Varone</i> , Existența, Munca, Plictiseala și Minciuna	„ 1.—
<i>I. Pârnu</i> , După moartea lui Manase piesă în 3 acte	„ 1.50
<i>E. Stuşanschi</i> , Bucovina în zilele Rușilor	„ 1.—
<i>I. Vasilescu</i> , Recensământul și modificările impunerilor în legea pentru constatarea contribuțiunilor directe	„ 1.50
<i>P. C. Godescu</i> , Furii pustiesc ogorul	„ 40
<i>Z. Bârsan</i> , Ca mâine va bate ceasul	„ 50
<i>V. V. Haneș</i> , Francezii și Români	„ 75
<i>Rădulescu</i> , Lucrări asupra unei organizări a comerțului de cereale	„ 40
<i>Rădulescu</i> , Asigurările agricole mutuale	„ 50
<i>Dr. Aurel Morariu</i> , Bucovina 1774—1914	„ 1.50
<i>Maiorul C. Săvescu și Maiorul I. Manolescu 1914—1915</i> , Răz- boiul cel mare	„ 6.80
<i>Mircea Alexiu</i> , Din împărăția durerii	„ 30
<i>Dr. Urechia</i> , Factor răspunzător, decorat, mica publicitate	„ 50
<i>Demetrescu</i> , Spre ziua cea mare	„ 1.—
<i>Const. Golescu</i> , Insemnare a călătoriei mele făcută în anul 1824, 1825, 1826.	„ 2.—
<i>Al. F. Stanciovici</i> , Harta Etnografică a țărilor locuite de români	„ 2.—
<i>D. Stoenescu</i> , Legea asupra drepturile proprietarilor	„ 4.—
<i>G. Montignac</i> , Kaiserul? piesă într'un act	„ 6.—
<i>I. Vasilescu</i> , Contravențiunile fiscale	„ 2.—
<i>Dr. V. Grünfeld</i> , Căutarea sănătății	„ 1.50
<i>I. Radu</i> , Conflagrațiunea Europeană și dreptul internațio- nal public	„ 1.50
<i>G. T. Ionescu</i> , Bulctinul legilor și regulamentelor 1913—1914	„ 5.—
<i>I. C. Cantemir</i> , Prințul de Bismarck 1815—1898	„ 6.—
<i>Gorovei</i> , Șezătoarea vol. XIV	„ 3.—

Toate aceste cărți și publicațiuni se găsesc de vânzare la **Librăria**

A. A. Stănciulescu Bd. Elisabeta No. 5 (Eforie).